

บทที่ 5

การปรับใช้ผ้าพื้นถิ่นบ้านคีรีวง ตำบลกำโลน อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

5.1 ข้อมูลเชิงพื้นที่

5.1.1 ประวัติความเป็นมาหมู่บ้าน

ชุมชนคีรีวงก่อตั้งขึ้นโดย ไพร่จำนวนหนึ่งที่หนีภัยจากการไปรบที่ไทรบุรี แล้วอพยพครอบครัวมาตามคลองขุนน้ำ จนมาถึงที่ราบกลางหุบเขาหลวง จึงได้ตั้งบ้านเรือนขึ้นเป็นหย่อมเล็กๆ คีรีวงในเวลานั้น ได้สร้างระบบการผลิตพึ่งพิงตนเองในหมู่บ้านขึ้นแทบทุกด้าน ชาวสวนปลูกผลไม้ไว้กินและนำผลผลิตบางส่วนออกไปแลกเปลี่ยนกับข้าวและเกลือในที่ราบ มีการหาของป่า ล่าสัตว์ และจับปลาจากลำห้วยที่ไหลผ่านกลางหมู่บ้าน ผู้หญิงจะทอผ้าใช้เอง ไม่ต้องซื้อหา พระในหมู่บ้านเป็นผู้รักษาพยาบาลโรคภัยไข้เจ็บต่างๆ ให้แก่ชาวบ้านโดยวิถีชีวิตเป็นไปอย่างเรียบง่าย โดยการแบ่งปันและช่วยเหลือซึ่งกันและกันตามแบบของสังคมเครือญาติ

ในการนำผลผลิตออกไปแลกเปลี่ยนกับชาวบ้านนอกนั้น ชาวคีรีวงจะอาศัยเรือเหาะเป็นพาหนะในการเดินทางโดยการถ่อเรือไป“นอก” จะต้องผ่านเกาะแก่งต่างๆ น้ำลึกและเชี่ยวกราก รวมทั้งอาจมีอันตรายจากผู้ร้ายและสัตว์ร้าย ชาวบ้านจึงมักถ่อเรือไป“นอก” พร้อมๆกันเป็นกลุ่ม ใช้เวลา 1 คืน คือออกจากวัดคีรีวงตอนเย็น จะไปสว่างเข้าที่ที่บ้านของพวกนอกที่ปากแม่น้ำ สมัยนั้นผู้หญิงก็ถ่อเรือได้

นอกจากการรวมกลุ่มถ่อเรือไป“นอก”แล้ว กิจกรรมหลักๆของชาวคีรีวงในสมัยนั้นคือ การรวมกลุ่มกันมาช่วยเหลืองานที่วัด ไม่ว่าจะเป็นการสร้างและพัฒนารูปสถของวัด การช่วยงานบุญต่างๆ ทั้งงานบวช ทอดผ้าป่า ทอดกฐิน และงานฌาปนกิจศพ ซึ่งกิจกรรมต่างๆที่วัดได้เป็นตัวประสานความผูกพันสามัคคีของสมาชิกในชุมชนนับแต่อดีตจวบจนปัจจุบัน ดังนั้นการรวมกลุ่มของชาวบ้านคีรีวงในช่วงเวลาดังกล่าวจึงเป็นไปเพื่อการดำรงชีพที่สำคัญ

หลังจากเกิดวาตภัย ในปี พ.ศ.2505 - เหตุการณ์วาตภัยที่แหลมตะลุมพุกในปี พ.ศ. 2505 ได้นำความเปลี่ยนแปลงมาสู่ชุมชนคีรีวงอย่างใหญ่หลวง นอกจากบ้านเรือนและเรือกสวนไร่นาของชาวคีรีวงจะได้รับความเสียหายจากลมพายุดังกล่าวมากพอควรแล้ว ทางน้ำลึกที่ชาวบ้านใช้เป็นเส้นทางในการคมนาคมสายหลักก็ได้ถูกดินพังทลายทับถมจนตื้นเขิน ทำให้บทบาทของเรือชุดและชีวิตผจญภัยของชาวเรือเหาะแห่งบ้านขุนน้ำต้องยุติลงสิ้นเชิงในช่วงเวลาดังกล่าว ชาวคีรีวงในยุคนั้นหาได้ย่อท้อต่อภัยพิบัติดังกล่าวไม่ พ่อท่านเถื่อน เจ้าอาวาสวัดคีรีวงในสมัยนั้นได้นำชาวบ้านมาช่วยกันขุดเจาะภูเขาเพื่อสร้างถนน และบุกเบิกเส้นทางเพื่อให้สามารถหาบผลไม้ออกไปแลกเปลี่ยนกับชุมชนภายนอกได้อีกครั้ง

วิธีการผลิตของชาวศรีวังในยุคนั้น ยังเป็นไปในลักษณะทำไปแค่ว่าอยู่พอกิน และแลกข้าวปลาอาหารมาได้บ้างเท่านั้น แม้ว่าสวนผลไม้ศรีวังจะให้ผลผลิตดีมาก แต่ก็ไม่มีความจำเป็นที่ชาวบ้านจะต้องจับจองขยายพื้นที่เพาะปลูก เพราะผลไม้ยังไม่เป็นที่ต้องการของตลาดในช่วงเวลาดังกล่าว ผลผลิตจะมากหรือน้อยก็ไม่สามารถแปรเปลี่ยนเป็นเงินตราได้ ข้อจำกัดดังกล่าวทำให้ที่ดินในศรีวังไม่มีความหมายดังเช่นไร่นาในที่ราบ ซึ่งมีความหมายทั้งในแง่เศรษฐกิจ และในแง่ศักดินา ยศถาบรรดาศักดิ์ การถือครองที่ดินของผู้คนในชุมชนจึงไม่แตกต่างกันมากนัก

ที่ดินในป่าดงศรีวังเพิ่งจะถูกจับจองเป็นการใหญ่ บุกเบิกแผ้วถางกันอย่างมโหฬาร เมื่อมีถนนตัดผ่านหมู่บ้าน และเริ่มมีการซื้อขายสัมพันธ์โดยตรงกับตลาดในเมืองนครศรีธรรมราช ซึ่งการจับจองเช่นว่านั้น ทุกคนมีโอกาสเสมอหน้ากัน ความแตกต่างอาจขึ้นอยู่กับขนาดครอบครัว และตามกำลังแรงงานที่จะสร้างสวนผลไม้ได้ ชาวศรีวังแม้มีฐานะทางเศรษฐกิจที่แตกต่างกัน แต่ไม่มีระบบชนชั้นที่ซับซ้อน

ทั้งนี้เพราะชาวบ้านสลัดความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจกับโครงสร้างชนชั้นเดิม จากที่ราบมาเริ่มต้นกันใหม่เสมอกันในหมู่บ้านศรีวังนี้ ขนาดการถือครองที่เล็กลงก็มาจากการแบ่งซอยกันเองในครอบครัว หรือการประสพภัยธรรมชาติ ไม่ใช่มาจากการครอบครองไว้มากหรือน้อยตั้งแต่ต้น ส่วนการซื้อขายที่ดินเปลี่ยนมือการถือครองนั้นมีอยู่บ้าง ส่วนมากเกิดจากการขาดทุนรอน ที่จะสร้างสวนขึ้นใหม่หลังเหตุการณ์วาทภัย รวมทั้งเกิดจากหนี้สินโดยเฉพาะหนี้สินจากการพนัน

หลังจากเกิดอุทกภัยในปี พ.ศ.2518 - ภัยพิบัติในครั้งนี้แม้ว่าจะไม่รุนแรงมาก แต่ก็สร้างความเสียหายให้แก่บ้านเรือนและไร่นาของชาวบ้านไม่น้อย ภัยทางธรรมชาติทั้ง 2 ครั้งนี้ ทำลายการสะสมทุนและความอุดมสมบูรณ์มั่งคั่งของศรีวังลงไปมาก รวมทั้งทำให้โครงสร้างการถือครองที่ดิน หรือระดับชั้นรายได้ของชาวบ้านเปลี่ยนแปลงไปอย่างไม่เป็นธรรมชาติ จึงนับว่าภัยธรรมชาติเป็นตัวแปรสำคัญตัวหนึ่งในการเปลี่ยนแปลงฐานะการครองชีพของชาวศรีวัง

ขณะที่พืชผลยังไม่ให้ผลผลิตมากนัก เพราะสวนที่สร้างใหม่ยังไม่ให้ผลเต็มที่ ราคาผลผลิตต่ำมาก ชาวศรีวังก็มีความสัมพันธ์กับเมืองมากขึ้น รายจ่ายเป็นตัวเงินมากขึ้นทุกที การที่ครอบครัวมีบุตรหลายคนก็กดดันด้านอาหารการกิน การรักษาพยาบาล การศึกษา ค่าใช้จ่ายในครัวเรือน นอกจากนี้ยังต้องเสียค่าภาษีที่ดิน(ปีละ 4 บาทต่อไร่) และอื่นๆ ชีวิตแบบใหม่ทันสมัย วัฒนธรรมการบริโภค และแม้กระทั่งการเสพสุราและการพนัน แพร่จากเมืองเข้าสู่ชนบทมากขึ้น การขนส่งผลผลิตขายออกนอกหมู่บ้านเป็นหลัก ได้เปลี่ยนชีวิตแบบปลูกเองกินเอง พอยังชีพของชาวบ้าน แต่ราคาพืชผลที่ต่ำมากก็ทำให้เกิดการชักหน้าไม่ถึงหลังขึ้นโดยเฉพาะผู้มีที่ดินน้อย และหรือในหมู่ผู้ได้รับความเสียหายจากภัยธรรมชาติมาก

ชาวศรีวังเริ่มสะสมหนี้สินขึ้นมารายแล้วรายเล่า ในช่วงระยะเวลาที่ยากลำบากนี้ มีผู้กู้เงินจากคนที่มิฐานะดีกว่าในหมู่บ้านในอัตราร้อยละ 5 - 7 ต่อเดือน นอกจากนี้ยังมีผู้ขายที่ดินของตนไปเพื่อเอาเงินมาชำระหนี้เงินกู้ยืมอีกหลายราย

คุณตรีวุธ พาระพัฒน์ คุณฝาก ตรีถวัลย์ คุณบุญธรรม เพชรวงศ์ และผู้นำชุมชนในเวลานั้นได้พยายามแก้ปัญหาดังกล่าวด้วยการก่อตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านศรีวังขึ้นในปี พ.ศ.2523 เพื่อช่วยปลดหนี้สินของชาวบ้านจากนายทุนและ ธกส. ทีละรายๆ รวมทั้งช่วยให้ชาวบ้านไม่ต้องก่อหนี้ใหม่กับนายทุนเอกชนหรือธกส. อีกต่อไป เพราะมีกลุ่มออมทรัพย์คอยช่วยเหลือเรื่องนี้อยู่แล้ว

นอกจากนี้ชาวบ้านยังสามารถนำเงินที่เหลือจากการใช้จ่ายมาออมไว้กับกลุ่มออมทรัพย์ และเงินเหล่านี้ก็ไหลเวียนอยู่ในหมู่บ้านในรูปแบบเงินกู้ และเงินสวัสดิการต่างๆ เพราะชาวบ้านเกือบทั้งหมดหันมาใช้บริการฝาก-ถอน-กู้ จากกลุ่มออมทรัพย์ของตนเอง

กลุ่มออมทรัพย์ค่อยๆ ขยายตัวใหญ่โตขึ้น จากที่มีเงินหมุนเวียนเพียง 35,000 บาทในพ.ศ. 2523 ขยายเป็นเกือบ 10 ล้านบาทใน พ.ศ. 2531 และจากสมาชิก 51 คน มาเป็น 1,700 คน เบื้องหลังความสำเร็จของกลุ่มออมทรัพย์เกิดจากปัจจัยหลายประการด้วยกัน ดังนี้

- 1) ชาวบ้านที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มได้รับการชักชวนกันมาตามสายเครือญาติ ซึ่งส่วนใหญ่เชื่อว่าทางกลุ่มจะพิทักษ์ผลประโยชน์ของพี่น้องด้วยกัน
- 2) หนึ่งในกลุ่มผู้นำคือ คุณ บุญธรรม เพชรวงศ์ ซึ่งเป็นคนฐานะดีและเป็นคนดีที่ชาวบ้านนับถือ ได้เข้าร่วมเป็นกรรมการกลุ่มออมทรัพย์ด้วย ดังนั้นชาวบ้านเชื่อว่าเขาร่ำรวยพอที่จะไม่โกงสมาชิก และเขาก็มีทุนรอนพอที่จะดูแลไม่ให้เกิดความเสียหายต่อกลุ่มออมทรัพย์
- 3) ชาวบ้านทุกคนทำตามระเบียบที่กลุ่มออมทรัพย์วางไว้อย่างเคร่งครัด
- 4) ความสำเร็จและใสสะอาดในการปฏิบัติงานของกลุ่ม ปัญหาต่างๆ แก้ไขด้วยการเจรจาต่อรอง ใช้ความสัตย์ ความไว้วางใจเป็นสิ่งรองรับกลุ่ม

นอกจากการเข้าร่วมกลุ่มออมทรัพย์เพื่อปลดภาระหนี้สินดอกเบี้ยสูง และใช้บริการฝาก-ถอนของกลุ่มแล้ว ในช่วงเวลาเดียวกันนี้เอง ชาวบ้านยังได้มีการรวมกลุ่มกันเพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนแรงงาน 4 โดยจัดตั้งกลุ่มแรงงานขึ้น แทนที่จะต้องลงทุนจ้างแรงงานคราวละมากๆ (ค่าแรงในสมัยนั้นคิดเป็นรายวันเฉลี่ยประมาณ 80-100 บาทต่อวัน หรือคิดเหมาเป็นไร่เฉลี่ยประมาณไร่ละ 250 บาท) โดยกลุ่มแรงงานในศรีวังมีหลายประเภท จุดประสงค์หลักคือ เพื่อช่วยกันทำงานในสวน กลุ่มแรงงานอาจแยกตามกลุ่มเพื่อนบ้าน หรือตามกลุ่มที่มีการปลูกพืชคล้ายๆ กัน บางกลุ่มก็มีการออมทรัพย์ภายในกลุ่มเองด้วย กลุ่มแรงงานในศรีวังที่น่าสนใจมีดังนี้

- 1) กลุ่มแรงงานทั่วไป ตั้งขึ้นประมาณปี พ.ศ. 2515 จุดประสงค์เพื่อช่วยเหลือด้านแรงงานซึ่งกันและกัน ปัจจุบันมีอยู่ด้วยกัน 30-40 กลุ่ม กลุ่มเหล่านี้กระจายเป็นกลุ่มเล็กๆ เช่นกลุ่มเพื่อนสนิท กลุ่มที่อยู่บ้านใกล้ชิดติดกัน กลุ่มที่ปลูกพืชอย่างเดียวกัน กลุ่มที่มีขนาดสวนใกล้เคียงกัน เป็นต้น
- 2) กลุ่มเลิกสูบบุหรี่ ตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2530 เริ่มต้นมีสมาชิก 11 คน จุดประสงค์เพื่อเลิกสูบบุหรี่ กิจกรรมของกลุ่มได้แก่ การสะสมเงินออม การช่วยเหลือกันทำงานในสวน และยังมี การให้สวัสดิการเมื่อเจ็บป่วยด้วย สมาชิกของกลุ่มนี้ยังคงร่วมกันดำเนินกิจกรรมกลุ่มมาจนถึงปัจจุบัน
- 3) กลุ่มผึ้ง มีสมาชิกแรกเริ่ม 16 คน เป็นเพื่อนฝูงเครือญาติกัน จุดประสงค์เพื่อช่วยเหลือกันระหว่างสมาชิกเพื่อความสามัคคีแบบเดียวกับผึ้ง ตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2528 กิจกรรมของกลุ่มได้แก่ การร่วมใช้แรงงานและการออมทรัพย์ กลุ่มดังกล่าวยังรวมตัวกันมาจนถึงปัจจุบัน

กลุ่มเหล่านี้เกิดขึ้นด้วยความสมัครใจ ด้วยเหตุผลและความจำเป็นของชาวบ้านเอง ต่างกับกลุ่มที่รัฐบาลเข้ามาจัดตั้ง ซึ่งปรากฏว่า ส่วนใหญ่เลิกไปหมดสิ้นแล้วในช่วงเวลาดังกล่าว เช่น กลุ่มแม่บ้าน ซึ่งรัฐบาลต้องการให้รวมกลุ่มกันทำดอกไม้ ถนอมอาหาร และออมทรัพย์ กลุ่มเยาวชน ซึ่งฝ่ายรัฐต้องการให้เยาวชนรวมตัวกันในทางสร้างสรรค์ ทำประโยชน์ให้หมู่บ้าน หรือกลุ่มจักรสานที่ต้องการให้ชาวบ้านรู้จักรวมตัวกันถ่ายทอดแลกเปลี่ยนความรู้ในการสานกระดัง ทำไม้กวาด ทำชะลอม สานตะกร้า เป็นต้น

ในปี พ.ศ. 2529 ทางราชการได้ส่งหมู่บ้านศิริวงเป็นตัวแทนเข้าประกวดแข่งขัน ในโครงการหมู่บ้านอาสาพัฒนาป้องกันตนเอง โดยจะตัดสินจากความสะอาดเรียบร้อยของหมู่บ้าน มีรั้วกันแบ่งขอบเขตชัดเจน ชาวบ้านมีอาชีพที่เหมาะสม มีการรวมกลุ่มกันช่วยเหลือพัฒนาและแก้ปัญหาภายในชุมชน ซึ่งในคราวนั้น หมู่บ้านศิริวงได้รับรางวัลชนะเลิศระดับภาค และรางวัลชมเชยระดับประเทศ สิ่งดังกล่าวย่อมเป็นเครื่องสะท้อนความสมัครใจ และการรวมตัวของชาวบ้านเพื่อช่วยกันพัฒนาและแก้ปัญหาภายในหมู่บ้านได้เป็นอย่างดี

หลังจากเหตุการณ์มหาอุทกภัยในปี พ.ศ. 2531 (อ้างอิงจาก ขวัญใจ: 2536) - เหตุการณ์ภัยพิบัติทางธรรมชาติในครั้งนี้อื้อได้ว่ารุนแรงกว่าทุกครั้งที่ผ่านมา ฝนที่ตกติดต่อกันหลายวัน สภาพพื้นที่ลาดชันตลอดแนวเทือกเขาหลวงที่โอบล้อมศิริวงอยู่ และสภาพผืนป่าที่ถูกชาวบ้านบุกรุกจับจองอย่างบ้าคลั่งเพื่อเผาป่าทำสวน ทำให้ไม้ใหญ่ที่เหลืออยู่จำนวนน้อยนิดไม่สามารถดูดซึมน้ำป่าที่ไหลป่าลงมาท่วมหมู่บ้านได้ทัน สภาพหมู่บ้านในตอนนั้นถูกเปรียบเปรยว่าเป็น ทะเลทรายท่ามกลางหุบเขา เพราะอาคารบ้านเรือนทั้งหลายต่างจมอยู่ภายใต้กองโคลนและทรายที่ไหลมาพร้อมกับกระแสน้ำ

ชาวบ้านและผู้นำชุมชนในเวลานั้นต่างร่วมแรงร่วมใจช่วยกันแก้ไขปัญหาในขณะนั้น ไม่ว่าจะ เป็น คณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์ที่นำเงินมาให้ชาวบ้านเบิกและถอนตามความต้องการของสมาชิก เพื่อแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าและกลุ่มยังทำหน้าที่เป็นองค์กรที่ตั้งรับ ประสาน ต่อรอง ฯลฯ กับองค์กรจากภายนอกทั้งภาครัฐ และเอกชน ที่เข้ามาให้ความช่วยเหลือหลังจากนั้น นอกจากนี้ยังมีกลุ่มหนุ่มสาวที่ยังพอมีขวัญและกำลังใจเหลืออยู่มารวมตัวกันเป็นกลุ่มอาสาที่จะช่วยเหลือและแก้ปัญหาทุกอย่างให้เพื่อนบ้านที่ทุกข์ยากกว่าทั้งซ่อมบ้าน แยกสังกะสี สร้างสะพาน สร้างโรงเรียนชั่วคราว ซ่อมถนนหนทางที่พอจะทำได้ รวมทั้งทำเขื่อนเล็กๆ ด้วยก้อนหินเพื่อหยุดการเซาะตลิ่งของกระแสน้ำ

ศักยภาพของชาวศิริวงแสดงออกสูงสุด เมื่อผู้นำหมู่บ้านสามารถร่วมกับองค์กรพัฒนาจากภายนอกจัดการสัมมนาขึ้นในหมู่บ้านในหัวข้อ “ฟื้นฟูชุมชน ชีวิตและอาชีพหมู่บ้านศิริวง” เมื่อวันที่ 25 มีนาคม พ.ศ. 2532 โดยมีชาวบ้าน นักวิชาการ และผู้เชี่ยวชาญ ต่างร่วมกันระดมความคิดเห็นพิจารณาถึงองค์ประกอบสำคัญ มาตรการต่างๆ การปรับปรุง และความช่วยเหลือต่างๆที่จะทำให้ชาวบ้านสามารถอยู่ที่ศิริวงต่อไปได้ อาทิ ต้องหามาตรการป้องกันการทำลายพื้นที่ป่าเพื่อสร้างสวนต่อไปอีก ความช่วยเหลือจากชลประทานที่จะมาขุดลอกคลองที่มีดินโคลนทรายและหินทับถมอยู่เต็ม รวมถึงการประสานกับกรมอุตุนิยมวิทยาให้รายงานสภาพอากาศให้ทราบล่วงหน้า ฯลฯ

ชาวบ้านเองเป็นฝ่ายฟัง เสนอความเห็นของเขาและตัดสินใจเลือกทางเอง ซึ่งบรรยากาศเช่นนี้หาได้ยากในหมู่บ้านอื่นๆ เพราะโดยมากก็มักจะมีแต่คำสั่งหรือการจัดการจากเบื้องบนมากกว่า ในที่สุด ชาวบ้านศิริวงตัดสินใจเองที่จะอยู่ที่นั่นต่อไป

บทเรียนราคาแพงที่ชาวศรีวังได้รับจากอุทกภัยปี พ.ศ. 2531 นำไปสู่การจัดตั้ง กองทุนเดิมสี่เขียวใส่เขาหลวง ที่เกิดขึ้นจากความคิดของชาวศรีวังเอง ซึ่งได้เปลี่ยนชื่อเป็น ชมรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านศรีวัง5 ในเวลาต่อมา นอกจากกองทุนดังกล่าว ชาวบ้านศรีวังยังได้จัดกิจกรรมเพื่อเร่งฟื้นฟูและปกป้องศรีวังเอาไว้ก่อนที่การบุกรุกทำลายจะขยายวงกว้างไปกว่าเดิม อาทิ การปิ่นเขาขึ้นไปปลูกต้นไทรตรงรอยที่ ขุนพัง บนเขาหลวง จัดทำกระสุนกล้าไม้ยังขึ้นไปปลูกบนพื้นที่ที่ไม่สามารถเดินเท้าขึ้นไปถึงได้ การปลูกต้นไทรและต้นประดู่ตลอดแนวถนนคันดินริมคลอง เป็นต้น

ในเวลาต่อมาทางราชการได้ออกกฎหมายห้ามบุกรุกพื้นที่ป่าเพื่อทำสวนอีกต่อไป แม้แนวคิดนี้จะสอดคล้องกับจิตสำนึกอนุรักษ์ธรรมชาติของคนศรีวังในเวลานั้น กฎหมายฉบับดังกล่าวกลับสร้างข้อจำกัดและเงื่อนไขในการดำรงชีวิตให้แก่ชาวบ้านศรีวังมากมาย วิธีการทำสวนสมรมของชาวบ้านเปลี่ยนจากการขยายพื้นที่เพาะปลูกเพื่อเพิ่มผลผลิตมาเป็นการดูแลและปรับปรุงไม้ผลภายในสวนแทน ชาวบ้านเริ่มมีเวลาว่างมากขึ้น และในอนาคตเมื่อประชากรเพิ่มขึ้น ในขณะที่พื้นที่สวนถูกจำกัด ปัญหาความยากจนเพราะที่ทำกินไม่พอเพียง กำลังจะกลายเป็นปัญหาใหญ่สำหรับชาวบ้านศรีวังในอนาคตอันใกล้

ภายหลังจากเหตุการณ์ภัยแล้งในปี พ.ศ.2538 - หลังจากที่ชาวบ้านไม่สามารถจะขยายพื้นที่เพาะปลูกได้อีก รายได้หลักจากการทำสวนจึงถูกระทบจากปัจจัยด้านราคาที่มีความแน่นอนมีได้มากขึ้น เพราะพวกเขาไม่สามารถขยายกำลังการผลิตได้อีกต่อไป ปัญหาดังกล่าวยิ่งรุนแรงขึ้นเมื่อเกิดภัยแล้งในปี พ.ศ. 2538 ซึ่งส่งผลให้ต้นไม้ตายเป็นจำนวนมาก ที่รอดอยู่ได้ก็ให้ผลผลิตน้อยลงกว่าเดิม ทำให้หลายครัวเรือนต้องประสบภาวะชักหน้าไม่ถึงหลัง ตัดหน้ตัดสินกันมากขึ้น

กลุ่มผู้นำได้ร่วมกันหาทางออกสำหรับปัญหาดังกล่าว โดยมีแนวคิดจะสร้างอาชีพเสริมขึ้นในชุมชนเพื่อรองรับความไม่แน่นอนของรายได้จากอาชีพหลัก ประกอบกับมูลนิธิโกลด์คิมทองซึ่งเป็นองค์กรพัฒนาเอกชนที่เข้ามาช่วยฟื้นฟูหมู่บ้านศรีวังหลังจากเหตุการณ์มหาอุทกภัยในตอนนั้นก็มีความคิดที่สอดคล้องกัน ทางมูลนิธิจึงได้ทำเรื่องของงบประมาณจากสถานทูตออสเตรเลียประจำประเทศไทยเพื่อนำมาส่งเสริมอาชีพในหมู่บ้านภายใต้โครงการพัฒนาอาชีพเสริมเพื่อการรักษามรดกชาติ เมื่อผู้นำชุมชนนำเรื่องดังกล่าวลงไปปรึกษากับชาวบ้าน พบว่าชาวบ้านหลายคนมีความสนใจที่จะประกอบอาชีพเสริม นอกจากนี้พวกเขายังต้องการอาชีพเสริมที่สอดคล้องกับอาชีพหลักและใช้วัตถุดิบที่มีอยู่ในท้องถิ่น และไม่ใช่วัตถุดิบต่อสิ่งแวดล้อม หลังจากปรึกษาหารือกันในเวลาต่อมา ก็เกิดกลุ่มต่างๆขึ้นด้วยกัน 5 กลุ่มดังนี้

- 1) กลุ่มเสริมพัฒนาซึ่งเป็นกลุ่มเยาวชนในหมู่บ้านที่ผ่านการฝึกอบรมมาจากโรงเรียนผู้นำของทางมูลนิธิโกลด์คิมทอง
- 2) กลุ่มทุเรียนหวาน
- 3) กลุ่มผ้ามัดย้อมสีธรรมชาติ
- 4) กลุ่มใบไม้ (แยกตัวออกมาจากกลุ่มมัดย้อม)
- 5) กลุ่มขยายพันธุ์ไม้
- 6) กลุ่มแม่บ้านทำขนม

ในเวลาต่อมา กลุ่มต่างๆ เหล่านี้ได้พัฒนาความสามารถในการผลิต การตลาด และการบริหารจัดการกลุ่มจนก้าวเข้าสู่ความเป็นกลุ่มธุรกิจชุมชนแนวหน้าของภูมิภาค และกลุ่มเหล่านี้ก็กลายเป็นแม่แบบการพัฒนาให้กับอีกหลายๆ กลุ่มในเวลาต่อมา

5.1.2 ลักษณะภูมิประเทศ

หมู่บ้านคีรีวงเป็นหมู่บ้านที่ตั้งอยู่ในหุบเขา ซึ่งเป็นทางขึ้นสู่ยอดเขาหลวงมีลำธารไหลผ่านกลางหมู่บ้าน อาชีพหลักของชาวบ้านในหมู่บ้านคีรีวง คือ การทำสวนผลไม้ผสม เรียกว่า “สวนผสม” เช่น มังคุดเงาะ ทุเรียน สะตอ ชาวบ้านคีรีวงส่วนใหญ่ นับถือศาสนาพุทธ หมู่บ้านคีรีวง ตั้งอยู่ ณ ตำบลกำโลน อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช อยู่บริเวณทางขึ้นยอดเขาหลวง ซึ่งตำบลกำโลน มีอาณาเขตดังนี้ (“ประวัติหมู่บ้านคีรีวงตำบลกำโลน” ๑๗ สิงหาคม ๒๕๕๒)

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	ต.ยางค่อม อ.พิปูน ต.บ้านเกาะ อ.พรหมคีรี จ.นครศรีธรรมราช
ทิศใต้	ติดต่อกับ	ต.เขาแก้ว อ.ลานสกา จ.นครศรีธรรมราช
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	ต.ท่าดี อ.ลานสกา จ.นครศรีธรรมราช
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	ต.ละอาย อ.ฉวาง ต.สวนขัน กิ่ง อ.ช้างกลาง จ.นครศรีธรรมราช

5.1.3 การคมนาคม

การคมนาคมมายังหมู่บ้านคีรีวง ตำบลกำโลน อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช มีเส้นทางหลักอยู่ ๒ เส้นทาง คือ

5.1.3.1 จากกรุงเทพฯ ใช้ทางหลวงหมายเลข ๓๕ (สายธนบุรี – ปากท่อ) แยกเข้าสู่ทางหลวงหมายเลข ๔ หรือจะใช้ทางหลวงหมายเลข ๔ ผ่านเพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ถึงชุมพรเปลี่ยนมาใช้เส้นทางหลวงหมายเลข ๔๑ ผ่านอำเภอร่องสรง อำเภอร่อนพิบูลย์ จนถึงนครศรีธรรมราช

5.1.3.2 จากกรุงเทพฯ โดยใช้ทางหลวงหมายเลข ๔ ผ่านนครปฐม เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ จนถึงอำเภอนาทม จังหวัดสุราษฎร์ธานี แล้วจากนั้นแยกเข้าสู่จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยใช้เส้นทางหลวงหมายเลข ๔๐๑ เลียบชายฝั่งทะเลไปจนถึงจังหวัดนครศรีธรรมราช ใช้เส้นทางหลวงหมายเลข ๔๐๑๙ ประมาณ ๑๘ กิโลเมตร จนเข้าสู่อำเภอลานสกา (“ประวัติหมู่บ้านคีรีวงตำบลกำโลน” . ๑๗ สิงหาคม ๒๕๕๒)

5.1.4 จุดเด่นของหมู่บ้านคีรีวง

- 1) ทักษะสภาพแห่งธรรมชาติ เพราะคีรีวงตั้งอยู่ท่ามกลางเทือกเขา ป่าไม้ สายน้ำ
- 2) พักในที่พักแบบโฮมสเตย์
- 3) ชิมอาหารพื้นบ้าน
- 4) ในฤดูกาลผลได้จะได้ร่อยกับผลไม้มีนานาพันธุ์ ผลผลิตของคีรีวงตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน
- 5) คูเรือ่นได้เก่าเป็นเรือ่นได้ที่ขุดขึ้นจากขงทั้งต้น มีชื่อเรียกว่า “เรือ่นเหนื่อ”
- 6) เดินป่าในช่วงเดือนเมษายน ถึง กันยายน

5.2 ผลสำรวจนิเวศวัฒนธรรมผ้าพื้นถิ่นบ้านคีรีวง ตำบลกำโลน อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช

5.2.1 ข้อมูลทั่วไป

5.2.1.1 ชื่อผ้า ผ้ามัดย้อมสีธรรมชาติ ผ้าเขียนลายเทียน

5.2.1.2 พื้นที่/ชุมชน

ชาวบ้านที่อพยพเข้ามาอาศัยในรุ่นแรกๆ นั้น ตั้งรกรากในสมัยรัชกาลที่ 1 อยู่บริเวณที่ราบระหว่าง หุบเขาหลวง เรียกว่า “หมู่บ้านขุนน้ำ” เพราะตั้งอยู่ในพื้นที่ ที่เป็นต้นน้ำ และเป็นแหล่งพันธุ์ไม้มีนานาชนิด ต่อมาได้เปลี่ยนเป็นชื่อ บ้านคีรีวง หมายถึง หมู่บ้านซึ่งอยู่ในวงล้อม ของภูเขา เมื่อมีจำนวนชาวบ้านมากขึ้นจึงได้มีการแบ่งแยกออกเป็น 5 หมู่บ้าน ซึ่งมีเนื้อที่ราว 8,173 ไร่ ประกอบด้วย หมู่ 4 5 8 9 และ 10 (หมู่ 4 บ้านวังสมอ , หมู่ 5 บ้านคีรีวง , หมู่ 8 บ้านคีรีทอง , หมู่ 9 บ้านขุนคีรี , และหมู่ 10 บ้านคีรีธรรม)

กลุ่มทอผ้ามีด้วยกัน 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทอผ้าคีรีวง ประธานกลุ่ม คือ คุณอารีย์ ขุนทน กลุ่มทอผ้าคีรีวง ตั้งอยู่ที่ หมู่ 8 บ้านคีรีทอง ต่อมาได้มีการแยกตัวออกมาเป็นอีกหนึ่งกลุ่ม คือ กลุ่มใบไม้ โดยมีคุณอุไร ตัวงเงิน เป็นประธานกลุ่ม กลุ่มนี้ตั้งอยู่ หมู่ที่ 4 บ้านวัดสมอ

5.2.1.3 ผู้ให้ข้อมูล

1. พระครูถาวรธรรมโมภาส เจ้าอาวาสวัดคีรีวง
2. พระพงษ์สิทธิ์ ทรัพย์ศาล
3. คุณสุวัฒน์ นารูาพันธ์
4. คุณวันศรี อัติถิ
5. คุณทรงยศ พี่ไข่
6. คุณพัท สะใภ้คีรีวง
7. คุณอารีย์ ขุนทน

5.2.2 ข้อมูลทางกายภาพ

5.2.2.1 ลักษณะทางกายภาพของพื้นที่

จังหวัดนครศรีธรรมราช ตั้งอยู่ทางตอนกลางของภาคใต้ ห่างจากกรุงเทพมหานคร 780 กิโลเมตร มีเนื้อที่ประมาณ 9,942,502 ตร.กม. หรือประมาณ 6,240,640 ไร่ มีพื้นที่มาก เป็นอันดับ 2 ของภาคใต้ และเป็นอันดับที่ 16 ของประเทศ หรือประมาณ ร้อยละ 1.98 ของพื้นที่ทั้งประเทศ ที่ตั้งของตัวจังหวัด ตั้งอยู่ประมาณละติจูด 9 องศาเหนือและลองจิจูด 100 องศาตะวันออก มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	จังหวัดสุราษฎร์ธานีและอำเภอบ้านดอน
ทิศใต้	ติดต่อกับ	อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	อำเภอไทยเป็นชายฝั่งทะเล มีความยาวตั้งแต่ตอนเหนือของ อำเภอขนอมลงไปทางใต้ของ อำเภอหัวไทรประมาณ 225 กิโลเมตร
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	จังหวัดสุราษฎร์ธานีและจังหวัดกระบี่

5.2.2.2 ลักษณะภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศของจังหวัดนครศรีธรรมราช แตกต่างไปตามลักษณะ ของเทือกเขานครศรีธรรมราช ซึ่งเป็นเทือกเขาที่มีความยาวตามแนวยาวของคาบสมุทร เป็นผลให้ลักษณะภูมิประเทศของจังหวัดนครศรีธรรมราช แบ่งได้เป็น 3 ส่วน คือ

1) บริเวณเทือกเขาตอนกลาง

บริเวณเทือกเขาตอนกลาง ได้แก่บริเวณเทือกเขานครศรีธรรมราช มีอาณาเขตตั้งแต่ตอนเหนือของ จังหวัดลงไป ถึงตอนใต้สุด บริเวณพื้นที่ของอำเภอที่อยู่ในเขตเทือกเขาตอนกลางได้แก่ อำเภอสิชล อำเภอ ขนอม อำเภอท่าศาลา อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช อำเภอลานสกา อำเภอพรหมคีรี อำเภอรัตนพิบูลย์ อำเภอชะอวด อำเภอจุฬาภรณ์ และอำเภอพระพรหม ในเขตเทือกเขานี้มีภูเขาสูง สุดในจังหวัด คือเขาหลวง ซึ่งสูงประมาณ 1,835 เมตร เหนือระดับน้ำทะเล

นอกจากนี้เทือกเขาดังกล่าวยังเป็นเส้นแบ่งเขตอำเภอ ระหว่างอำเภอทุ่งสง อำเภอฉวาง กับ อำเภอชะอวด อำเภอรัตนพิบูลย์ อำเภอลานสกา อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช อำเภอพรหมคีรี อำเภอท่าศาลา และเป็นเส้นแบ่งเขตจังหวัดนครศรีธรรมราช กับอำเภอบ้านนาสาร อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี อีกด้วย

บริเวณเทือกเขาตอนกลาง มีเส้นทางคมนาคมผ่านจากบริเวณที่ราบชายฝั่ง ตะวันออก ไปยัง บริเวณที่ราบด้านตะวันตกได้ คือทางหลวงหมายเลข 40 ซึ่งข้ามจากอำเภอสิชล อำเภอ ขนอมสู่เขต อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี และทางหลวง หมายเลข 40 5 จากอำเภอ ลานสกา ไปสู่ อำเภอฉวาง ในเขตจังหวัดนครศรีธรรมราช และทางหลวงหมายเลข 4 จาก อำเภอรัตนพิบูลย์ ไปสู่ อำเภอทุ่งสง

2) บริเวณที่ราบชายฝั่งด้านตะวันออก

บริเวณที่ราบชายฝั่งด้านตะวันออก ได้แก่ บริเวณตั้งแต่เทือกเขาตอนกลางไปทางตะวันออกถึงฝั่งทะเลอ่าวไทย จำแนกได้ เป็น 2 ตอน คือ ตั้งแต่อำเภอเมืองนครศรีธรรมราชลงไปทางใต้ เป็นที่ราบ ที่มีความกว้างจาก บริเวณเทือกเขาตอนกลางไปถึงชายฝั่งทะเลระยะทางประมาณ 95 กิโลเมตร มีแม่น้ำลำคลอง ที่มีต้นน้ำเกิดจากบริเวณเทือกเขาตอนกลางไหลลงสู่อ่าวไทยหลายสาย นับเป็นที่ราบ ซึ่งมีค่า ทางเศรษฐกิจของจังหวัด ลำน้ำสำคัญ ได้แก่ แม่น้ำปากพนัง และมี คลองสายเล็ก ในเขต อำเภอเมืองนครศรีธรรมราชอีกหลายสาย เช่น คลองปากพญา และคลองท้ายวัง เป็นต้น อีก บริเวณหนึ่ง คือตั้งแต่อำเภอท่าศาลาขึ้นไปทางทิศเหนือ เป็นบริเวณฝั่งแคบ ๆ ไม่เกิน 15 กิโลเมตร อำเภอที่อยู่ในเขตที่ราบด้านนี้คือ อำเภอขนอม อำเภอสิชล อำเภอท่าศาลา อำเภอ เมืองนครศรีธรรมราช อำเภอปากพนัง อำเภอเชียรใหญ่ อำเภอหัวไทร และอำเภอชะอวด

3) บริเวณที่ราบด้านตะวันตก

บริเวณที่ราบด้านตะวันตก ได้แก่ บริเวณที่ราบระหว่างเทือกเขานครศรีธรรมราช และเทือกเขาบรรทัด จึงมี ลักษณะเป็นเนินเขาอยู่เป็นแห่งๆ อำเภอที่อยู่บริเวณที่ราบด้านนี้ คือ อำเภอพิปูน อำเภอทุ่งใหญ่ อำเภอฉวาง อำเภอนาบอน อำเภอบางขัน อำเภอฉำพระราม และอำเภอทุ่งสง ลำน้ำ สำคัญ ได้แก่ ต้นน้ำของแม่น้ำตาปีไหลผ่าน อำเภอพิปูน อำเภอฉวาง และอำเภอทุ่งใหญ่ นอกจากนี้ ยังมีลำน้ำที่เป็นต้นน้ำของแม่น้ำตรังอีกด้วย คือน้ำตกโยง และคลองวังหีบ ซึ่งไหลผ่าน อำเภอทุ่งสง ไปยังอำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง และออกทะเลอันดามัน ที่อำเภอกันตัง

หมู่บ้านคีรีวง ตั้งอยู่บนพื้นที่ราบลุ่มระหว่างหุบเขา มีลำคลองไหลผ่านสามสาย ได้แก่ คลองใหญ่ คลองชาย และคลองปรุง โดยมีต้นน้ำมาจากยอดเขาหลวง นครศรีธรรมราช อุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติต่างๆ

5.2.2.3 ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่

หมู่บ้านคีรีวงอยู่บนผืนป่าดิบชื้น อุดมสมบูรณ์ไปด้วยแร่ธาตุตามธรรมชาติ พันธุ์ไม้นานาชนิด มีน้ำตก แม่น้ำลำคลอง และสัตว์ป่านานาชนิด เช่น หมูป่า นกปรอด กระจ๊อน กระแต เป็นต้น ส่วนพื้นที่ทำกินตามชายเขามีความเหมาะสมต่อการเพาะปลูกพืชไร่พืชสวน ซึ่งสังเกตได้จากขนาดและคุณภาพของผลผลิตที่ได้

5.2.2.4 บริบทแวดล้อมทางกายภาพ

ความเชื่อมโยงของบริบททางกายภาพมีความสัมพันธ์กันสูง การทำเกษตรกรรมของชาวบ้านที่นี่ คือการทำสวนในพื้นที่ป่าบริเวณชายเขา ซึ่งเกิดการดูดซับน้ำจากป่า เป็นสาเหตุทำให้ป่าถูกทำลาย มีการทำสวนสมรม ทำให้ชาวบ้านมีผลผลิตทางการเกษตรตลอดปี ด้วยลักษณะทางกายภาพของคีรีวงที่อุดมสมบูรณ์ทำให้ผลผลิตมีคุณภาพที่สูงกว่าในหลายพื้นที่ ซึ่งวัดได้จากมาตรฐานการส่งออก อีกทั้งมีการนำน้ำจากหุบเขา และน้ำบาดาลมาบริโภค และใช้น้ำในลำธารมาผลิตเป็นพลังงานไฟฟ้า

5.2.2.5 สาธารณูปโภค/สิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยว

คีรีวงมีกระแสไฟฟ้าจากการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค และไฟฟ้าชุมชน ในชุมชนคีรีวงมีบริการอินเทอร์เน็ต โทรศัพท์สาธารณะ ป้ายบอกทาง รถเช่าสำหรับกิจกรรมท่องเที่ยว รถบริการสาธารณะ (สองแถว) เข้าตัวเมืองจังหวัดนครศรีธรรมราช โรงพยาบาลชุมชน ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว สถานบริการแพทย์ทางเลือก

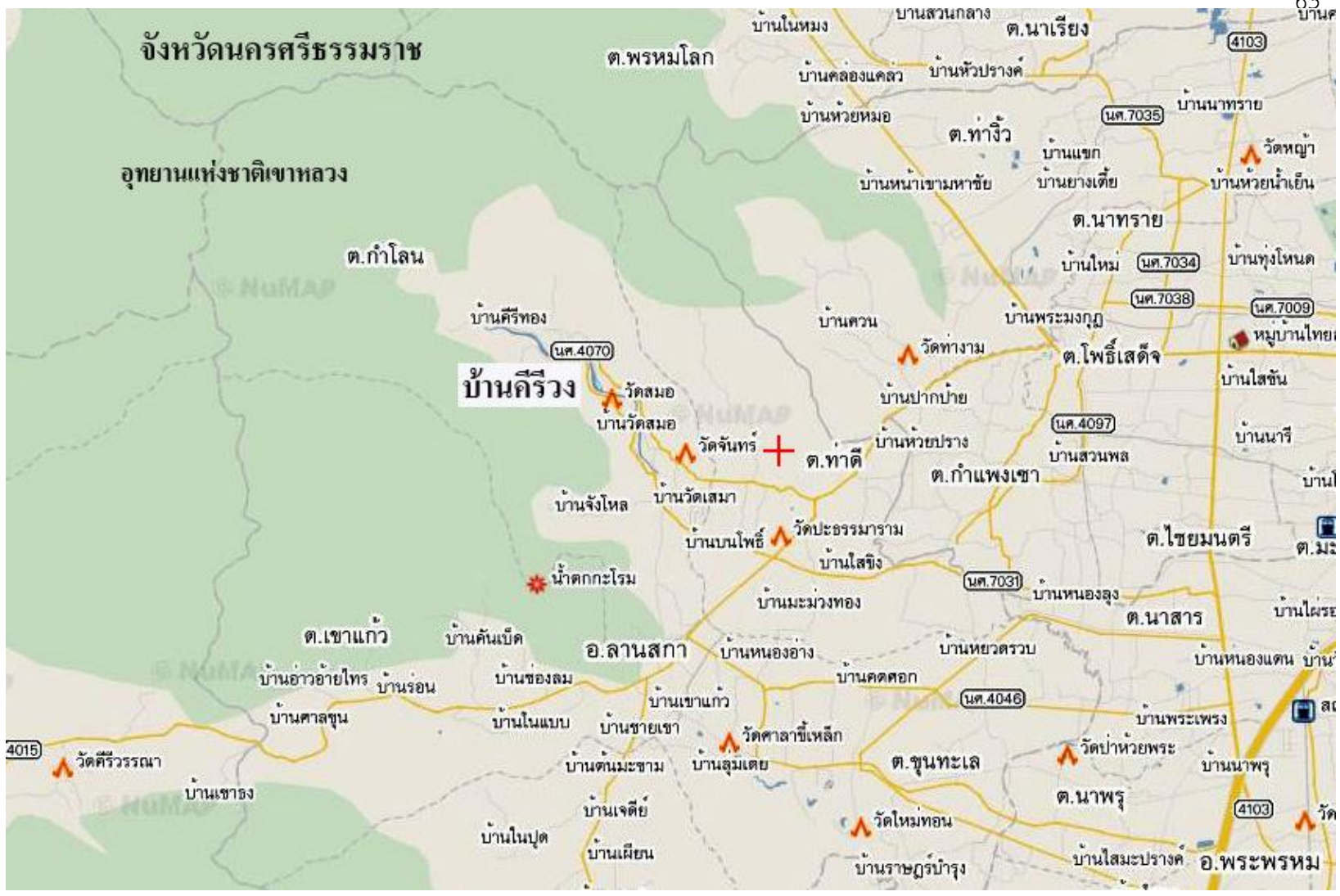
5.2.2.6 การคมนาคมขนส่ง

โดยปกติชาวคีรีวงเดินทางด้วยรถส่วนตัว เช่น รถยนต์ รถจักรยานยนต์ แต่หากเป็นนักท่องเที่ยวหรือไม่มีรถส่วนตัวก็จะมีรถสองแถวคอยให้บริการ เข้าตัวเมือง จะมีการใช้รถจักรยานบ้างก็ต่อเมื่อออกกำลังกาย เมื่อไปถึงในเมืองจะมีรถแท็กซี่ รถประจำทาง

5.2.2.7 แหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง

- 1) อุทยานแห่งชาติเขาหลวง
- 2) ห้วยช้างนอน หมู่ที่ 4
- 3) ถ้ำภูผาสวรรค์ หมู่ที่ 6
- 4) ภูถ้ำ จุดชมวิว (อาสนะพระ) หมู่ที่ 7
- 5) น้ำตกกិនรี, น้ำตกสันติเชือก หมู่ที่ 8
- 6) น้ำตกสอยดาว, น้ำตกลำาง, น้ำตกในแพรก, หนานหินท่าหา หมู่ที่ 9
- 7) น้ำตกวังไม้ปัก, น้ำตกพรุกา หมู่ที่ 10
- 8) หนานหินลาด, หนานหอยเสียบ, จุดชมวิวเขาขวาง หมู่ที่ 12

5.2.2.8 แผนที่

ภาพที่ 5.1 แผนที่หมู่บ้านคีรีวง ตำบลกำโลน อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช
ที่มา: ปรับปรุงจากบริษัท เมตามิเดีย เทคโนโลยี, 2556.

5.2.2 ข้อมูลทางสังคม

5.2.2.1 อาชีพหลัก/อาชีพเสริม

อาชีพหลักของชาวศรีวัง คือ ทำสวนผลไม้ แบบสวนผสม มีอาชีพเสริมจากการท่องเที่ยว เช่น กลุ่มผ้ามัดย้อม กลุ่มโฮมสเตย์ กลุ่มหัตถกรรม กลุ่มลายเทียน กลุ่มสบู่สมุนไพร กลุ่มลูกไม้ กลุ่มแปรรูป กลุ่มสมุนไพร กลุ่มจักรยาน กลุ่มทุเรียนบ้านศรีวัง และรับจ้างทั่วไป ค้าขาย

5.2.2.2 รายได้โดยประมาณ

ส่วนใหญ่พออยู่ พอกิน บางครอบครัวมีหนี้ในระบบ เพราะรายได้จากการผลิไม่มีไม่แน่นอน เมื่อไปซื้อสินค้าเป็นเงินผ่อน บางเดือนจึงไม่มีเงินส่ง จึงต้องไปกู้ในระบบ และบางส่วนก็มาจากการขายผลไม้ตามฤดูกาลที่มีไม่ตลอดปี แต่ต้องดำรงชีพ มีสหกรณ์ออมทรัพย์ มีสถาบันการเงินจากญี่ปุ่นให้กู้เงิน สนับสนุนทางการท่องเที่ยว

5.2.2.2 สมาชิกในครอบครัว

3 - 4 คน มีครอบครัวใหญ่ คนนอกที่เข้ามาอาศัยส่วนใหญ่มาจากการเป็นเขย และสะใภ้

5.2.2.3 การศึกษา

เฉลี่ยส่วนใหญ่ เด็กในพื้นที่จบการศึกษาอยู่ในระดับ ปวช, ปวส, ม.6 ซึ่งช่วงก่อนหน้านี้นั้น ส่วนมากจบในระดับ ป.4 มีโรงเรียนไทยรัฐ ศูนย์เด็กก่อนเกณฑ์(วัดศรีวัง)

5.2.2.4 ที่พักอาศัย

เป็นบ้านไม้ผสมปูน บางหลังก็ยกพื้นสูง ปัจจุบันยังคงเหลือบ้านประวัติศาสตร์ 1 หลัง แต่ช่วงหลังๆนิยมสร้างบ้านปูน

5.2.2.5 พื้นที่ทำกิน

มีพื้นที่เป็น นศ.3 เมื่อขายจำเป็นต้องขายเป็นแปลง ไม่สามารถแบ่งขายได้ ส่วนการซื้อขายหรือการเปลี่ยนมือที่ดิน ส่วนมากมีเหตุผลเกิดจากการขาดทุนในการดำรงชีวิต การซื้อสวนแปลงใหม่ หรือซ่อมแซมบ้านหลังเกิดอุทกภัย และบางส่วนก็มาจากการหนี้สิน โดยเฉพาะหนี้พนัน

5.2.2.6 ความรับผิดชอบในชุมชน

มีการตั้งกฎระเบียบตามมติของกรรมการหมู่บ้าน Common rule กติกาหมู่บ้าน มีการดำเนินคดีตามกฎหมายแล้ว ยังมีบทลงโทษตามกฎหมายเพิ่มเติมจากกฎหมาย ตัวอย่างเช่น หากนำบุคคลอื่นมาอาศัยในหมู่บ้าน จะโดนปรับ 200 บาท

5.2.2.7 สุขภาพ

มีโรงพยาบาลในชุมชนและมีการตรวจสุขภาพประจำปี

5.3 ข้อมูลทางวัฒนธรรม

5.3.1 การตั้งถิ่นฐาน/ภูมิสำเนาเดิม

เชื่อว่าเกิดจากการอพยพย้ายถิ่นฐานเพื่อการทำมาหากิน ปรับสภาพแวดล้อมตามภัยธรรมชาติ ภาษาที่ใช้จะเป็นภาษาถิ่น (ภาษาใต้) และภาษาราชการ

5.3.2 อาหารในท้องถิ่น

ปลาต้มห่อใบบอนทอด แกงส้มกระดูกปลา แกงบอนยารัด(เผือก) จำปาตะกอบ เน้นการนำผักที่อยู่ตามธรรมชาติมาทำอาหาร เช่น ใบเหรียง ผักกูด หยวกกล้วย บวบชนิดต่างๆ กล้วยป่า

5.3.3 ศาสนา/ความเชื่อ

ส่วนใหญ่ศาสนาพุทธเถรวาท และนับถือวิญญาณในท้องถิ่น(จอมปลวก ผีป่า) อาจจะมีแตกต่างไปจากนี้ เช่น อิสลาม ก็จะเป็น เขย หรือสะใภ้ ที่แต่งงานเข้ามาใหม่ การผสมผสานของศาสนาพราหมณ์-ฮินดู มีการปรับใช้ประเพณีพื้นถิ่นเพื่อรำลึกถึงเหตุการณ์ในอดีต เช่น ธารไฟ

5.3.4 ประเพณี

- 1) ชิงเปรต
- 2) ลากพระ
- 3) กวนข้าวยากู จัดแรม 7 ค่ำ
- 4) งานบุญเดือนสาม หรือทำบุญเจ้าอาวาส เป็นประเพณีทำบุญให้กับอดีตเจ้าอาวาส จัดขึ้นในช่วง 8 ค่ำ เดือน 3
- 5) งานสมโภชพระลาก เดือน 6

5.4 ข้อมูลผ้าพื้นถิ่น

5.4.1 วัตถุดิบ

ปัจจุบันผ้าที่ใช้ จะเป็นผ้าสำเร็จรูปจากตลาด ไม่ได้ทอเองในชุมชน เนื่องจากต้นทุนสูง ต้องใช้เวลาในการผลิต ขาดบุคลากรในการย้อม อุปกรณ์ส่วนใหญ่ถูกทำลายไปตอนเกิดอุทกภัย

5.4.2 ลวดลาย

ลวดลายสร้างสรรค์จากการลองผิด ลองถูก โดยการมัดย้อมเอง 99 เปอร์เซ็นต์ และมีการสร้างจากคำแนะนำของลูกค้า 1 เปอร์เซ็นต์

5.4.3 สีย้อม

ในการต้มสีแต่ละครั้ง หากเป็นใบไม้ ใช้ได้ 3-4 ครั้ง ส่วนแก่นไม้ ได้ประมาณ 20 ครั้ง พืชทำอาหารไม่เหมาะกับการนำมาย้อม เอกลักษณ์หนึ่งของสีย้อมที่นี่ คือ เป็นสีธรรมชาติที่นำวัตถุดิบมาจาก

ท้องถิ่น ซึ่งจะมีอุณหภูมิ แร่ธาตุในดิน แตกต่างจากที่อื่น ซึ่งเคยมีการทดลองนำสีย้อมจากสีรีวงไปใช้กับน้ำจากที่อื่น ก็ไม่สามารถแสดงสีออกมาได้เหมือนจากสีรีวง

สีเหลืองสด	จาก	แก่นขนุน
สีเขียวเหลือง	จาก	ใบหูกวาง
สีมะนาว	จาก	แก่นขนุน ผสมกับใบหูกวาง
สีเขียวเข้ม	จาก	ใบเพกา
สีน้ำตาลเข้ม	จาก	เปลือกลูกเนียง
สีน้ำตาลอ่อน	จาก	ไม้หลุมพอ
สีเทาเข้ม	จาก	ฝักสะตอ
สีเทาอ่อน	จาก	เปลือกเงาะ
สีชมพู	จาก	ใบมังคุด
สีส้ม	จาก	ใบมังคุดร่วง
สีคราม	จาก	ต้นครามโหมง แต่ปัจจุบันไม่ได้ย้อมสีนี้แล้ว

5.4.4 กระบวนการย้อม

- 1) เตรียมสีย้อม โดยการเก็บใบไม้หรือส่วนต่างๆของพืช แล้วนำมาสับต้มในน้ำในอัตราส่วน 1 : 1 หลังจากนั้น ต้ม 1 วัน แล้วนำมากรองเอากากออก
- 2) หลังจากนั้นเตรียมผ้า โดยใช้ผ้าเส้นใยธรรมชาติเท่านั้น หรือใช้ใยสังเคราะห์ได้เพียง 20 เปอร์เซ็นต์
- 3) ฟอกผ้าด้วยสบู่เหลว ประมาณครึ่งชั่วโมง เพื่อเอาไขมันออก มัดสร้างลวดลาย
- 4) นำมาต้มประมาณ 3 ชม. โดยอุณหภูมิไม่เกิน 60 องศา ถ้าเกินกว่านั้นด้ายจะหดตัวรีดยาก
- 5) การเก็บสี เริ่มจากสีที่อ่อนสุดไปย้อมแก่สุด การย้อมควรจะย้อมผ้าก่อนเย็บสี เนื่องจากผ้าจะหดตัว และสีซึมไม่ทั่ว เป็นด้ายไม่ติดสี เนื่องจากเป็นด้ายสังเคราะห์ หากย้อมไม่เท่ากันก็สามารถนำผ้ามาใช้ได้ เช่น ทำเป็นซับใน หลังจากนั้นนำไปล้างน้ำ ปั่นหมาด

5.4.5 กระบวนการทำผ้าเขียนลายเทียน

- 1) ฟอกเตรียมผ้า
- 2) ตากให้แห้งนำมาซิงเฟรม
- 3) เขียนเทียน ต้องใช้เทียนเก่า เพื่อให้มองเห็น
- 4) เผ้นสี
- 5) ทิ้งไว้ 12 ชม ให้แห้ง
- 6) เคลือบสารซิลิเกต เพื่อกันสีตก
- 7) ซักให้สะอาด
- 8) เทคนิคการเขียนเช่นนี้ใช้กับผ้าไหม ได้เช่นกัน

5.4.6 การนำไปใช้

5.4.6.1 การแปรรูป

- 1) ปลอกหมอน
- 2) เสื่อ / กางเกง
- 3) หมวก / กระเป๋า
- 4) ผ้าพันคอ / ผ้าคลุมไหล่
- 5) อเนกประสงค์ตามลูกค้า

5.4.6.2 ผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้อง

- 1) กระดุมกะลา
- 2) ด้าย / เทียน
- 3) ผ้า
- 4) ซิป / กระดุม

5.4.7 ความหมายนัยแฝง

- 1) พึ่งพาปัจจัยการผลิตภายในให้มากกว่าปัจจัยการผลิตภายนอก
- 2) ผลิตภัณฑ์ไม่ต้องทำการตลาดมาก เนื่องจากมีชื่อเสียงอยู่แล้ว
- 3) เป็นแค่อาชีพเสริม ใช้ในยามที่อาชีพหลักพึ่งพาไม่ได้
- 4) พึ่งพิงความเป็นธรรมชาติสูง
- 5) การใช้ทรัพยากรในพื้นที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

5.5 สรุปจากการสำรวจนิเวศวัฒนธรรมผ้าพื้นถิ่น

- คีรีวงมีอัตลักษณ์จริงแต่ไม่มีแบรนด์ดิ้ง การสื่อสารยังไม่เกิดประสิทธิภาพได้ชัดเจน (ภาพลักษณ์)
- ควรจะมีโลโก้ที่ทำการตลาดได้จริง
- ในกลุ่มอื่นเน้นเป็นเชิงพาณิชย์ ที่เป็นอาชีพหลัก แต่ในกลุ่มคีรีวงทำเป็นอาชีพเสริม
- กลุ่มใบไม้พัฒนาจากหัตถกรรมพื้นบ้าน เน้นไปเป็นอุตสาหกรรม เน้นการทำธุรกิจเป็นหลัก
- ในเมื่อมีหลายกลุ่มใช้แบรนด์เดียวกัน ก็จะส่งผลกระทบต่อ เพราะฉะนั้นจะต้องสร้างความแตกต่างระหว่างแบรนด์ ต้องเขียนชี้ให้ชัดว่ามาจากกลุ่มไหน

5.5.1 ข้อเสนอ 2 อย่าง คือ เสนอให้ใช้แบรนด์เดียวกัน หรือชี้ให้ชัดว่ามาจากต่างกลุ่ม

ข้อดีของการใช้แบรนด์เดียวกัน	ข้อเสียของการใช้แบรนด์เดียวกัน
<ul style="list-style-type: none"> - การใช้แบรนด์เดียวกัน เพื่อส่งเสริมความเป็นหนึ่งเดียวกันของชุมชน ไม่เป็นคู่แข่ง แต่เป็นPartnerกัน - ทำให้เกิดการช่วยเหลือกันระหว่างกลุ่ม - สามารถประชาสัมพันธ์ไปพร้อมๆกัน ประหยัดงบในการประชาสัมพันธ์ - ผลิตภัณฑ์ต่อบลูก้าหลายกลุ่ม - มีอำนาจในการต่อรองทางการตลาดสูงกว่า - มีความหลากหลายของผลิตภัณฑ์มากกว่า เช่น กลุ่มสบู่ กลุ่มมัดย้อม กลุ่มหัตถกรรม เป็นต้น - สามารถพัฒนาเครือข่ายมัดย้อม - อาจก่อให้เกิดความสามัคคีกันระหว่างกลุ่มต่างๆ 	<ul style="list-style-type: none"> - การควบคุมมาตรฐานคุณภาพสินค้า เพราะหากกลุ่มใดทำเสีย อีกกลุ่มก็จะเสียชื่อไปด้วย - การพัฒนาเป็นไปได้ยาก เนื่องจากเกิดความล่าช้า ต้องรอกัน - ศักยภาพในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ - การยื่นบนขาเดียว หากล้มก็ล้มทั้งเครื่อง Flamingo Model - สร้างความขัดแย้งในชุมชนมากขึ้น - เกิดการ dis credit
ข้อดีของการใช้หลายแบรนด์	ข้อเสียของการใช้หลายแบรนด์
<ul style="list-style-type: none"> - กระตุ้นให้เกิดการพัฒนา - สามารถเข้าหาลูกค้ากลุ่มเฉพาะได้ - มีการสร้างราคากลาง - สามารถขยายฐานลูกค้าออกได้ - กลุ่มย่อยก็สามารถรักษามาตรฐานได้ง่ายกว่า - มีการพึ่งพากันของด้านกำลังการผลิต 	<ul style="list-style-type: none"> - ชุมชนไม่ได้มีภาพลักษณ์ที่ชัดเจน - เกิดความแตกแยก - สร้างสังคมทุนนิยมให้เกิดในชุมชนมากขึ้น - ทำให้เกิดการหายของบางกลุ่ม - ชุมชนสูญเสียประโยชน์จากการที่ลูกค้ามีอำนาจในการต่อรอง - เกิดการแย่งชิงทรัพยากร

5.5.2 ความแตกต่างระหว่าง กลุ่มมัธยมศึรวิง และ กลุ่มไปไม้

- กลุ่มไปไม้มองในเชิงธุรกิจ มีความเป็นผู้ประกอบการสูง มีการวางแผนธุรกิจอย่างชัดเจน มีเป้าหมาย เน้นการจัดการอย่างเป็นระบบ ทำงานทุกอย่าง อย่างเป็นขั้นตอน มีการศึกษา การตลาดอย่างรอบคอบ มี catalog number มีการประเมินต้นทุน กำไร
- เกิดจากการเห็นปัญหาในการควบคุมคุณภาพสินค้า ทำให้เกิดความต้องการความเป็นมาตรฐาน ในการส่งออก เน้นการผลิตทางการอุตสาหกรรม เน้นการส่งออก มองลูกค้าเป็นตัวตั้ง มองเรื่อง ฝ้าเป็นสินค้า ผลิตภัณฑ์มีมาตรฐานเป็นสากล ตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้สูง มีการทำ collection ใช้การออกแบบในการกำหนดการตลาด
- ศึกษางานวิจัย มีการเก็บข้อมูลประเมินผลข้อมูล และนำออกมาซึ่งผลการศึกษา เพื่อพัฒนา ผลิตภัณฑ์ที่มีการค้นคว้าหาข้อมูลเพิ่มเติมจากศูนย์หนังสือจุฬา ธรรมศาสตร์ หนังสือหญิงไทย จาก การอบรมต่างๆ และการไปชมบูทนิทรรศการต่างๆ
- ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มไปไม้ไม่ได้เน้นนักท่องเที่ยว แต่เน้นเพื่อขายคนข้างนอก จะเน้นเพื่อขาย จะไม่ทำอะไรที่ส่งผลให้เกิดการขาดทุน ไม่เน้นลาย เน้นสี และการออกแบบตัดเย็บ
- รวมทั้งในทุกๆวันศุกร์จะไปสอนตัดเย็บกับโรงเรียนไทยรัฐ การสร้างฐานความคิดในนักเรียนรุ่น หลัง โดยการเข้าไปสอน เพื่อให้เด็กคุ้นเคยกับกลุ่มตัวเอง และเลือกคนที่เก่งๆมาทำงานกับกลุ่ม ตัวเอง
- การบริหารจัดการที่ให้องค์ความรู้อยู่กับกลุ่มตัวเอง โดยให้คนทำแต่ละชิ้นส่วน แต่ก็ไม่สามารถทำ ได้ เนื่องจากชาวบ้านไม่ยอมที่จะทำแต่ละชิ้นส่วน ชาวบ้านมีความภูมิใจที่จะได้ผลมาเป็น ชิ้นส่วน ในกลุ่มนี้มีการทิ้งวิสัยทัศน์ตัวเองแล้วจากการที่เน้นกระบวนการทำจากธรรมชาติ แต่ ปัจจุบันหันมาใช้สีเคมี
- สินค้าสองกลุ่มแบบออกเป็นสองกลุ่ม งานฝ้าย arts และงาน commercial ถ้าจะเองงานด้าน ดีไซน์ ก็จะเป็นกลุ่มไปไม้ ส่วนการอนุรักษ์ก็จะเป็นกลุ่มมัธยมศึรวิง
- กลุ่มไปไม้เป็นระบบ CEO ส่วนกลุ่มมัธยมศึรวิง ฟังเสียงของคนส่วนใหญ่
- Creative Tourism กระบวนการขั้นตอนจะจัดทำที่ฟัอารี ส่วนของที่ระลึกจะไปซื้อที่ฟัอุไร ชุมชนก็จะมีส่วนร่วมและมีรายได้ด้วยกัน
- กลุ่มไปไม้เป็นได้แค่ Business unit ส่วนไปไม้ก็จะเป็นแบรนด์รอง
- ไปไม้และไม้หนีบเป็นแค่ Business unit ส่วนศึรวิงเป็นเครือหลัก หากจะมองเพื่อออกแบบเป็น สินค้าก็จะมองกลุ่มไปไม้ และหากมองเป็นกิจกรรม ก็จะเป็นกลุ่มมัธยมศึรวิง
- กลุ่มฟัอารี เน้นลาย เน้นความเป็นประณีต ชัดเจนว่า เข้ามาที่นี้ คือศูนย์การเรียนรู้ activity ฟั อารีควรจะปรับร้านให้ดูน่าสนใจ มี Content
- กลุ่มฟัอุไร เน้นการใช้สี เน้นการดีไซน์ จะไม่มีเวลาประณีตในการทำ เน้นการผลิต มองเป้าหมาย ที่เป็นลูกค้านอก ไม่มีกระบวนการเรียนรู้ในชุมชน แต่ถ้าหากให้คนในชุมชนเลือกที่จะใส่ คนใน ชุมชนก็จะเลือกแบบของฟัอารี

5.5.3 ตัวอย่างผลิตภัณฑ์ที่ปรับใช้ผ้าพื้นถิ่นบ้านคีรีวงเพื่อการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

จากการลงพื้นที่วิจัยแล้วดำเนินการวิจัยโดยใช้คนในชุมชน นักออกแบบ และ นักวิจัยทำงานร่วมกัน ได้ตัวอย่างผลิตภัณฑ์ที่ปรับใช้ผ้าพื้นถิ่นบ้านคีรีวง เพื่อการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ดังต่อไปนี้

1. トラสินค้าสำหรับผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวและของที่ระลึก

ภาพที่ 5.2 トラสินค้า ตำบลกำโลน อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช
ที่มา: คณะผู้วิจัย, 2555.

2. โปรแกรมการเดินทางเชิงสร้างสรรค์

โปรแกรมการเดินทาง 2 วัน 1 คืน

รายละเอียด

1. สัมผัสบรรยากาศสุดแสนโรแมนติก ธรรมชาติสวยๆ อากาศดี ๆ ที่คีรีวง พักผ่อนแบบสบายๆ เหมาะสำหรับผู้มีเวลาไม่มากนัก สำหรับครอบครัวมาเที่ยวในวันหยุดสุดสัปดาห์ หรือพักผ่อนระยะสั้นกับครอบครัวหรือเพื่อนฝูง ณ โฮมสเตย์บ้านแม่สนิท
2. สนุกสนานกิจกรรมเบาๆที่สร้างสัมพันธ์ภาพกับครอบครัวหรือกลุ่มเพื่อน ซึ่งกิจกรรมที่เลือกสรรสามารถร่วมกิจกรรมกันได้ทั้งครอบครัว ทั้งเด็กและผู้ใหญ่

วันแรก

เวลา	กิจกรรม
08.30 น.	* เข้าที่พักเพื่อเก็บสัมภาระและพักผ่อนตามอัธยาศัย ณ โฮมสเตย์บ้านแม่สนิท)
09.00 น.	* รับประทานอาหารเช้าพื้นเมืองชุมชนคีรีวง
09.30 น.	* เยี่ยมชมศูนย์บริการท่องเที่ยว ชมวิถีทัศน์ เพื่อทำความรู้จักชุมชน และรับฟังข้อควรปฏิบัติตนในฐานะนักท่องเที่ยว
10.00 น.	* เยี่ยมชมวัดคีรีวง วัดเก่าแก่ที่มีอายุประมาณ 300 ปี วัดอันเป็นร่องรอยอดีตที่แสนเจ็บปวด จากเหตุการณ์โคลนถล่ม ซึ่งโคลนและไม้ซุงมากมายถล่มลงมากวาดเอาชีวิตผู้คน บ้านเรือน และวัดแห่งนี้ไปเกือบหมดสิ้น มีเพียงโบสถ์ที่เหลือไว้เป็น “อนุสรณ์สถาน” จากเหตุการณ์ ปี 2531 * ชมเรือไม้ของเก่า ซึ่งเป็นเรือที่ขุดขึ้นจากซุงทั้งต้น มีชื่อเรียกกันมาแต่เดิมว่าเรือเหนื่อ
10.30 น.	* ศึกษาประวัติความเป็นมาในการริเริ่มทำผ้ามัดย้อม กระบวนการเตรียมสี การทาลวดลายผ้า และภูมิปัญญาพื้นบ้านต่างๆ ณ กลุ่มผ้ามัดย้อมสีธรรมชาติ * กิจกรรม Workshop (เตรียมสี,มัดลายผ้า) ณ กลุ่มผ้ามัดย้อมสีธรรมชาติ
11.45 น.	* เยี่ยมชมบ้านประวัติศาสตร์ บ้านทรงโบราณแบบสถาปัตยกรรมทางภาคใต้ พร้อมทั้งฟังบรรยายประวัติศาสตร์อันเก่าแก่ของชุมชนคีรีวง
12.00 น.	* รับประทานอาหารเที่ยงที่บ้าน คริวหนานหิน
13.00 น.	* เทียน้ำตกหนานหินท่าหา ถ่ายรูป และพักผ่อนตามอัธยาศัย
15.00 น.	* เยี่ยมชมกลุ่มสมุนไพร กลุ่มนักคิดที่ประยุกต์นำวัสดุในท้องถิ่นมาผสมผสานกับภูมิปัญญาเป็นยารักษาโรคขนานดี จนได้รับใบประกาศประกอบโรคศิลป์(สาขาเภสัชกรรม)
16.00 น.	* เยี่ยมชมกลุ่มลายเทียน ผลิตผ้าบาติกสีธรรมชาติ
18.00 น.	* ชมพระอาทิตย์ตกยามเย็น บรรยากาศสวีตเซอร์แลนด์เมืองไทย ณ สะพานคีรีวง
19.00 น.	* รับประทานอาหารเย็นพื้นเมืองชุมชนคีรีวง และพักผ่อนตามอัธยาศัย

วันที่สอง

เวลา	กิจกรรม
06.00 น.	* ตักบาตรยามเช้า : กิจกรรมที่จะชวนท่านตื่นขึ้นมาก่อบุญในตอนเช้าที่อากาศแจ่มใส ด้วยการทำบุญตักบาตรก่อนออกไปเที่ยวทำกิจกรรมอื่นๆ
07.00 น.	* รับประทานอาหารเช้าที่พื้นเมืองชุมชนคีรีวง
08.00 น.	* เดินชมสวนสมรมผลไม้ตามฤดูกาล ศึกษาแนวความคิดการทำสวนสมรม เรียนรู้กระบวนการเก็บผลไม้ และภูมิปัญญาเทคนิคการปลูกผลไม้ให้มีผลผลิตที่สมบูรณ์ * ชมปลารธรรมชาติในลำธาร ทศนียภาพบนภูเขา และสูดอากาศบริสุทธิ์ให้ชุ่มปอด
11.30 น.	* เยี่ยมชมความงดงาม สัมผัสน้ำอันใสบริสุทธิ์และเย็นฉ่ำ ที่หลังไหลมาจากยอดเขาหลวง * รับประทานอาหารเที่ยง ณ น้ำตกวังไม้ปัก
12.30 น.	* เยี่ยมชมกลุ่มใบไม้ รับฟังแนวคิดในการสืบทอดภูมิปัญญาการมัดย้อมของคนรุ่นใหม่ ศึกษาการอยู่แบบเศรษฐกิจพอเพียง การพัฒนาผลิตภัณฑ์จากชุมชนสู่ตลาดสากล
13.00 น.	* เยี่ยมชมกลุ่มลูกไม้ กลุ่มที่ผลิตงาน Hand made จากเชือกเทียนถัก ผสมผสานกับลูกไม้และเศษวัสดุเหลือใช้จากธรรมชาติ * กิจกรรม Workshop ตามความพึงพอใจ (ถักข้อมือ หรือ พวงกุญแจจากเชือกเทียน)
14.00 น.	* ชมผลงานผ้ามัดย้อมที่สร้างสรรค์ด้วยฝีมือตนเอง จากกิจกรรม Workshop ณ กลุ่มผ้ามัดย้อมสี่ธรรมชาติ
14.45 น.	* ชื้อของฝาก และของที่ระลึก ณ ศูนย์แสดงและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชนคีรีวง ผลิตภัณฑ์คุณภาพจากฝีมือชาวบ้าน
15.30 น.	* อลาคีรีวง ชุมชนที่ถูกโอบกอดล้อมรอบไปด้วยขุนเขา และเดินทางกลับสู่กรุงเทพมหานครโดยสวัสดิภาพ

โปรแกรมการเดินทาง 3 วัน 2 คืน

รายละเอียด

1. สัมผัสบรรยากาศสุดแสนโรแมนติก ธรรมชาติสวยๆ อากาศดีๆ ที่คีรีวง พักผ่อนแบบสบายๆ เหมาะสำหรับการเดินทางแบบเป็นกลุ่ม พัก ณ โฮมสเตย์ขุนานายเล็ก
2. สนุกสนานกับกิจกรรมผสมผสานระหว่างการเรียนรู้และการพักผ่อน

วันแรก

เวลา	กิจกรรม
08.30 น.	★ เข้าที่พักเพื่อเก็บสัมภาระและพักผ่อนตามอัธยาศัย ณ โฮมสเตย์ขุนานายเล็ก
09.00 น.	★ รับประทานอาหารเช้าพื้นเมืองชุมชนคีรีวง
09.30 น.	★ เยี่ยมชมศูนย์บริการท่องเที่ยว ชมวิถีทัศน์ เพื่อทำความรู้จักชุมชน และรับฟังข้อควรปฏิบัติตนในฐานะนักท่องเที่ยว
10.00 น.	★ เยี่ยมชมวัดคีรีวง วัดเก่าแก่ที่มีอายุประมาณ 300 ปี วัดอันเป็นร่องรอยอดีตที่แสนเจ็บปวด จากเหตุการณ์โคลนถล่ม ซึ่งโคลนและไม้ซุงมากมายถล่มลงมากวาดเอาชีวิตผู้คน บ้านเรือน และวัดแห่งนี้ไปเกือบหมดสิ้น มีเพียงโบสถ์ที่เหลือไว้เป็น “อนุสรณ์สถาน” จากเหตุการณ์ ปี 2531 ★ ชมเรือไม้ของเก่า ซึ่งเป็นเรือที่ขุดขึ้นจากซุงทั้งต้น มีชื่อเรียกกันมาแต่เดิมว่า เรือเหนื่อ
10.30 น.	★ ศึกษาประวัติความเป็นมาในการริเริ่มทำผ้ามัดย้อม กระบวนการเตรียมสี การทาลวดลายผ้า และภูมิปัญญาพื้นบ้านต่างๆ ณ กลุ่มผ้ามัดย้อมสีธรรมชาติ ★ กิจกรรม Workshop (เตรียมสี,มัดลายผ้า) ณ กลุ่มผ้ามัดย้อมสีธรรมชาติ
11.45 น.	★ เยี่ยมชมบ้านประวัติศาสตร์ บ้านทรงโบราณแบบสถาปัตยกรรมทางภาคใต้ พร้อมทั้งฟังบรรยายประวัติศาสตร์อันเก่าแก่ของชุมชนคีรีวง
12.00 น.	★ รับประทานอาหารเที่ยงที่บ้าน ครั้วหนานหิน
13.00 น.	★ เทียน้ำตกหนานหินท่าหา ถ่ายรูป และพักผ่อนตามอัธยาศัย
15.00 น.	★ เยี่ยมชมกลุ่มสมุนไพร กลุ่มนักคิดที่ประยุกต์นำวัสดุในท้องถิ่นมาผสมผสานกับภูมิปัญญาเป็นยารักษาโรคขนานดี จนได้รับใบประกาศประกอบโรคศิลป์(สาขาเภสัชกรรม)
16.00 น.	★ เยี่ยมชมกลุ่มลายเทียน ผลิตผ้าบาติกสีธรรมชาติ
18.00 น.	★ ชมพระอาทิตย์ตกยามเย็น บรรยากาศสวิตเซอร์แลนด์เมืองไทย ณ สะพานคีรีวง
19.00 น.	★ รับประทานอาหารเย็นพื้นเมืองชุมชนคีรีวง และพักผ่อนตามอัธยาศัย
21.00 น.	★ เยี่ยมชมการกรีดยาง อีกริถีของคีรีวง (สำหรับผู้สนใจ)

วันที่ 2

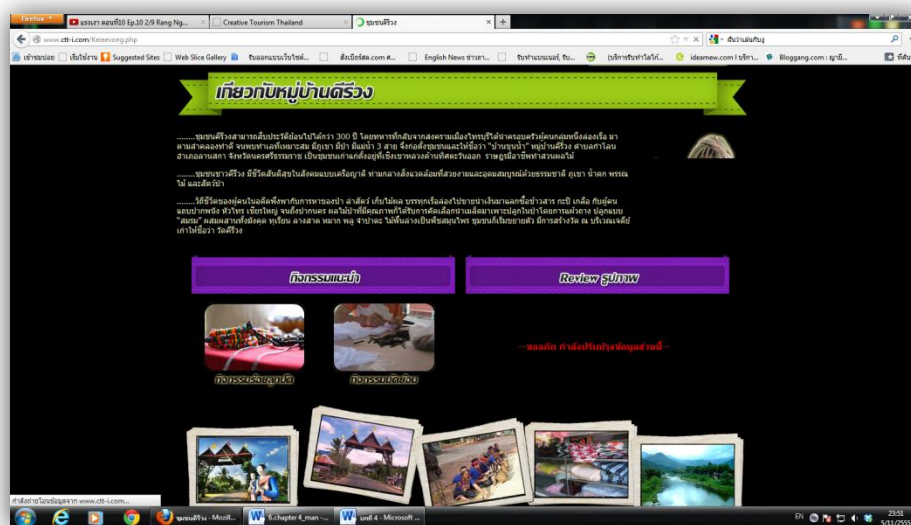
เวลา	กิจกรรม
06.00 น.	* ตักบาตรยามเช้า : กิจกรรมที่จะชวนท่านตื่นขึ้นมาก่อนอรุณยามในตอนเช้าที่อากาศแจ่มใส ด้วยการทำบุญตักบาตรก่อนออกไปเที่ยวทำกิจกรรมอื่นๆ
06.00 น.	* จิบกาแฟกับปาต่องโก๋ กับสภากาแฟในตลาดนัดยามเช้า ดูวิถีคนศิริวง
07.00 น.	* รับประทานอาหารเช้าที่พื้นเมืองชุมชนศิริวง
08.00 น.	* เดินชมสวนสมรมผลไม้ตามฤดูกาล ศึกษาแนวความคิดการทำสวนสมรม เรียนรู้กระบวนการเก็บผลไม้ และภูมิปัญญาเทคนิคการปลูกผลไม้ให้มีผลผลิตที่สมบูรณ์ * ชมปลารมรสชาติในลำธาร ทศนียาพบนกภูเขา และสูดอากาศบริสุทธิ์ให้ชุ่มปอด
11.30 น.	* เยี่ยมชมความงดงาม สัมผัสน้ำอันใสบริสุทธิ์และเย็นฉ่ำ ที่หลังไหลมาจากยอดเขาหลวง * รับประทานอาหารเที่ยง ณ น้ำตกวังไม้ปัก
13.00 น.	* เยี่ยมชมกลุ่มลูกไม้ กลุ่มที่ผลิตงาน Hand made จากเชือกเทียนถัก ผสมผสานกับลูกไม้และเศษวัสดุเหลือใช้จากธรรมชาติ * กิจกรรม Workshop ตามความพึงพอใจ (ถักข้อมือ หรือ พวงกุญแจจากเชือกเทียน)
14.00 น.	* เยี่ยมชมกลุ่มใบไม้ รับฟังแนวคิดในการสืบทอดภูมิปัญญาการมัดย้อมของคนรุ่นใหม่ ศึกษาการอยู่แบบเศรษฐกิจพอเพียง การพัฒนาผลิตภัณฑ์จากชุมชนสู่ตลาดสากล
15.00 น.	* กลุ่มหัตถกรรม - ริเริ่มจากกลุ่มชาวบ้านที่มีความมุ่งมั่นและแนวคิดเดียวกันในการอนุรักษ์งานหัตถกรรมพื้นบ้าน เพื่ออนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีมาแต่คราบบรรพบุรุษ ปัจจุบันได้พัฒนาออกแบบ และประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์ต่างๆจากกะลามะพร้าว
15.30 น.	* กลุ่มแม่บ้านทุเรียนกวน ผลิตทุเรียนกวนห่อกาบหมาก
14.00 น.	* เดินชมทัศนียภาพหมู่บ้านศิริวงตามอัยาศัย
19.00 น.	* รับประทานอาหารเย็นที่พื้นเมืองชุมชนศิริวง และพักผ่อนตามอัยาศัย

วันที่ 3

เวลา	กิจกรรม
06.00 น.	* ตักบาตรยามเช้า : กิจกรรมที่จะชวนท่านตื่นขึ้นมาก่อบุญในตอนเช้าที่อากาศแจ่มใส ด้วยการทำบุญตักบาตรก่อนออกไปเที่ยวทำกิจกรรมอื่นๆ
07.00 น.	* รับประทานอาหารเช้าที่พื้นเมืองชุมชนคีรีวง
08.00 น.	* ออกเดินทางสู่น้ำตกกรุงชิง น้ำตกประวัติศาสตร์ มีประวัติศาสตร์จากการที่เคยเป็นที่ตั้งของกลุ่มคอมมิวนิสต์ แต่ปัจจุบันกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สวยงาม ที่มีผู้คนมาเยือนไม่ขาดสายด้วยน้ำตกขนาด 7 ชั้น ที่ลดหลั่นความสูงลงมา น้ำตกชั้นที่ 6 ชื่อว่าชั้นหนานผนแสนท่า เป็นชั้นที่สวยงามที่สุด น้ำไหลเป็นสองสายไหลลงมาระทบกับหน้าผาสูง 100 เมตร และกระทบกับก้อนหินเบื้องล่าง น้ำกระจายออกเป็นละอองเหมือนเม็ดฝนหรือท่าฝนคล้ายฝนตกจึงเรียกว่า ผนแสนท่า สีของน้ำในแอ่งเป็นสีเขียวแกมกับก้อนหินเล็กใหญ่มากมาย แต่ละก้อนเป็นสีดำและมีตะไคร่น้ำเกาะอยู่ตามผนังหิน ชั้นนี้ได้รับความนิยมค่อนข้างสูงเพราะผู้คนคิดว่าสวยกว่าชั้นอื่นๆ มีความสำคัญที่ปรากฏอยู่หลังธนบัตรราคา 1,000 บาทของไทย เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว
09.00 น.	* เยี่ยมชมหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติน้ำตกกรุงชิง เพื่อฟังข้อควรปฏิบัติในฐานะนักท่องเที่ยว ระหว่างทางมุ่งหน้าสู่น้ำตก <ul style="list-style-type: none"> - เยี่ยมชมนกสีสรรสวยงาม และฟังเสียงขับขานสามารถพบเห็นได้ง่ายตามเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติ และชมความงามของ น้ำตกกรุงชิง น้ำตกใหญ่สูงเจ็ดชั้น คุณจะได้เพลิดเพลินกับผืนป่า น้ำตกงาม และนกถิ่นใต้นานาชนิด - การศึกษาธรรมชาติ การจะเข้าไปถึงน้ำตกกรุงชิงได้จะต้องเดินไป โดยมีระยะทางประมาณ 3.8 กิโลเมตร จึงจะถึงบริเวณน้ำตกทั้ง 7 ชั้น ชมความอุดมสมบูรณ์ เช่น ต้นเฟิร์นมหาสดำ ต้นประยูรเขา ต้นเต่าร้าง ต้นชิง ผุงผีเสื้อ - การศึกษาประวัติศาสตร์จาก ร่องรอยของการต่อสู้ด้านความคิด ซึ่งผืนป่าแห่งนี้เคยถูกปกครองโดยพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2517
11.00 น.	* ถึงน้ำตกกรุงชิง รับประทานอาหารกลางวัน ณ จุดชมวิว และพักผ่อนตามอัธยาศัย
13.00 น.	* เดินทางกลับหมู่บ้านคีรีวง เพื่อเตรียมตัวอาบน้ำ
14.00 น.	* ชมผลงานผ้ามัดย้อมที่สร้างสรรค์ด้วยฝีมือตนเอง จากกิจกรรม Workshop ณ กลุ่มผ้ามัดย้อมสีธรรมชาติ
14.45 น.	* ชื่อของฝาก และของที่ระลึก ณ ศูนย์แสดงและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชนคีรีวง ผลิตภัณฑ์คุณภาพจากฝีมือชาวบ้าน
15.30 น.	* อลาคีรีวง ชุมชนที่ถูกโอบกอดล้อมรอบไปด้วยขุนเขา และเดินทางกลับสู่กรุงเทพมหานครโดยสวัสดิภาพ

3. เว็บไซต์การท่องเที่ยว

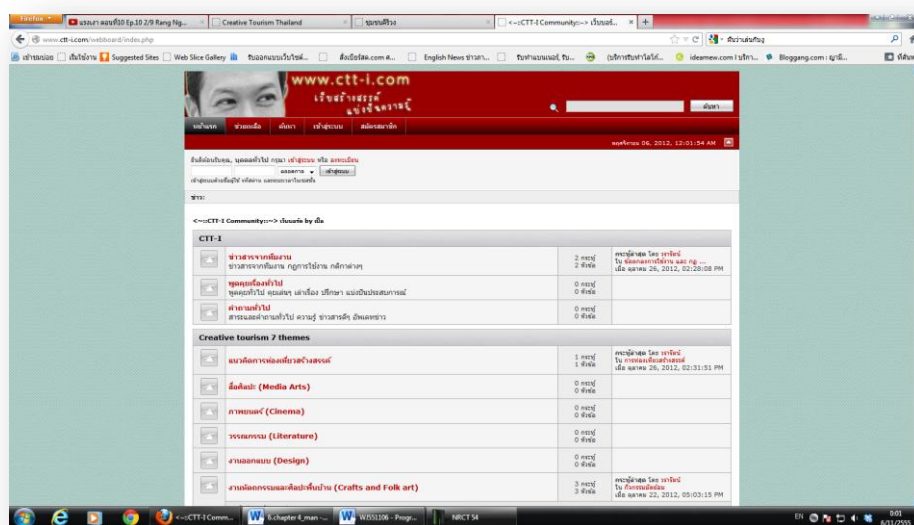
ก่อนการลงพื้นที่วิจัย พบว่า มีหลายเว็บไซต์ที่ให้ข้อมูลของคีรีวง แต่จะเป็นการดีหาก เว็บไซต์เหล่านั้นให้ข้อมูลการท่องเที่ยวที่ครบทั้งระบบ เข้าเว็บเดียวสามารถทราบถึงความสำคัญของชุมชน จุดเด่น แหล่งท่องเที่ยว ที่พัก ที่กิน

ภาพที่ 5.3 แสดงเว็บไซต์ทางการท่องเที่ยว
ที่มา: คณะผู้วิจัย, 2555.

จัดให้มีการออกแบบเว็บบอร์ดเพื่อ REVIEW การเดินทางกับนักท่องเที่ยว ให้ชุมชนและนักท่องเที่ยวมีปฏิสัมพันธ์กัน

1. เป็นช่องทางในการติดต่อสื่อสาร ถามตอบ หรือประกาศข่าวสารต่างๆ
2. เป็น web2.0 ที่ผู้ใช้สามารถโต้ตอบกันได้โดยการแสดงความคิดเห็น
3. ผู้ใช้หน้า homepage สามารถนำไปเป็นแหล่งที่สื่อสารหรือประกาศข่าวได้

ภาพที่ 5.4 แสดงเว็บบอร์ดทางการท่องเที่ยว
ที่มา: คณะผู้วิจัย, 2555.